

Ulkoasiainvaliokunta

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2016

JOHDANTO

Vireilletulo

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2016 (K 2/2017 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- puheenjohtaja, Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta Aila Paloniemi
- kansainvälisten asiain neuvos, valtuuskunnan sihteeri Gunilla Carlander

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin toiminta perustuu laajaan turvallisuuskäsitykseen, joka korostaa poliittis-sotilaallisen turvallisuuden lisäksi demokratian ja ihmisoikeuksien sekä taloudellisten ja ympäristökysymysten merkitystä turvallisuuden kokonaisuudessa.

Etyjin periaatteet yhdessä YK:n peruskirjan kanssa muodostavat Euroopan turvallisuuden peruspilarin ja normatiivisen pohjan. Niiden mukaan keskeistä on valtioiden oikeus alueelliseen koskemattomuuteen sekä oikeus tehdä itsenäisesti omat turvallisuuspoliittiset valintansa, mikä ei kuitenkaan saa tapahtua muiden kustannuksella. Ulkoasiainvaliokunta korostaa näiden periaatteiden olevan edelleen keskeisen tärkeitä Euroopan turvallisuusrakenteelle.

Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen agenda hallitsi kertomusvuonna 2016 edelleen Ukrainan kriisi ja Venäjän toiminnan aiheuttama vakava isku Etyjin edustamalle yhteistyövaraisen turvallisuuden mallille. Vallitsevassa jännittyneessä kansainvälispoliittisessa tilanteessa ulkoasiainvaliokunta toteaa Etyjin tarjoavan tärkeän ja tarpeellisen kehyksen Euroopan vakauden ja turvallisuuden vahvistamiseen tähtäävälle toiminnalle.

Ukrainan kriisin hoidossa ulkoasiainvaliokunta korostaa rakentavan vuoropuhelun tärkeyttä kaikkien osapuolten kesken ja pitää myönteisenä Suomen valtuuskunnan pyrkimyksiä parlamentaarisen yhteistyön tiivistämiseen konfliktin ratkaisupyrkimyksissä, vaikka käytännössä tehtävä

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2017 vp

on osoittautunutkin varsin haasteelliseksi. Myös yleiskokouksen puheenjohtajana heinäkuuhun 2016 saakka toimineen kansanedustaja Ilkka Kanervan työssä painottui vahvasti Ukrainan kriisi ja pyrkimys Minskin sopimuksen toimeenpanon edistämiseen käymällä aktiivista vuoropuhelua Ukrainan ja Venäjän korkeimman johdon kanssa.

Ulkoasiainvaliokunta korostaa Etyjin kenttämissioiden tärkeyttä niin Ukrainassa kuin laajemmin Etyjin toiminnassa. Ukrainan osalta valiokunta toteaa huolestuneisuutensa mission henkilöstön turvallisuusriskien lisääntymisestä ja pitää tärkeänä, että asiaan kiinnitetään huomiota asiantuntijoiden turvallisten ja toimivien työskentelyolosuhteiden varmistamiseksi.

Ulkoasiainvaliokunta toteaa rauhanvälityksen merkityksen Suomen ulkopoliittikan yhtenä painopistealueena kasvaneen ja pitää hyvänä, että Suomen valtuuskunta on kertomusvuonna panostanut myös Etyjissä järjestön rauhanvälityskapasiteetin kehittämiseen. Kansanedustaja Ilkka Kanervan valitseminen yleiskokouksen rauhanvälityserityisedustajaksi on tukenut hyvin tätä työtä. Etyjin rauhanvälitystoimintaa kehittämällä voidaan muun muassa pyrkiä löytämään keinoja pitkittyneiden konfliktien ratkaisemisen edistämiseen Vuoristo-Karabahissa, Transnistriassa, Etelä-Ossetiassa ja Abhasiassa.

Yhtenä Etyjin tärkeistä perinteisistä tehtävistä valiokunta korostaa vaalitarkkailun merkitystä. Kertomusvuonna yleiskokous tarkkaili parlamenttivaaleja Kazakstanissa, Valko-Venäjällä, Venäjällä, Georgiassa, Montenegrossa ja Makedoniassa sekä presidentinvaaleja USA:ssa ja Moldovassa. Suomen Etyj-valtuuskunnan aktiivinen osallistuminen vaalitarkkailumissioihin ja vaalitarkkailun seurantatyön kehittämiseen on tärkeää jatkossakin. On myös tärkeää varmistaa hyvä yhteistyö Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen ja ODIHRin (Etyjin Demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimisto) välillä samoin kuin muiden keskeisten vaalitarkkailuun osallistuvien organisaatioiden kanssa. Yhteistyö järjestöjen välillä on tärkeää niin toimivan työnjaon kannalta kuin sen varmistamiseksi, ettei synny erimielisyyksiä siitä, kuinka hyvin vaaleissa on noudatettu oikeusvaltioperiaatetta.

Valiokunta pitää myönteisenä Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyön vakiintumista ja tiivistymistä Etyjin piirissä. Yhdessä toimien NB 8 -maat voivat vahvistaa vaikutustaan järjestön laajaan toimintakenttään kuuluvissa kansainvälisissä kysymyksissä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 2/2017 vp johdosta.

Valiokunnan kannanottoehdotus

Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Valiokunnan mietintö UaVM 3/2017 vp

Helsingissä 30.5.2017

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Matti Vanhanen kesk
varapuheenjohtaja Pertti Salolainen kok
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Tiina Elovaara ps
jäsen Pekka Haavisto vihr
jäsen Seppo Kääriäinen kesk
jäsen Tom Packalén ps
jäsen Antti Rinne sd
jäsen Veera Ruoho ps
jäsen Alexander Stubb kok
jäsen Lenita Toivakka kok
jäsen Erkki Tuomioja sd
jäsen Stefan Wallin r

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala